

geneeskunst (zie: *Tijdschrift voor Ongevallen-geneeskunde*, 1917, bldz. 477). Nu hooren wij, dat dit advies gegeven is „gehoord zijn adviseerende commissies en gezien de opmerkingen van de leden van het hoofdbestuur“. Welke adviseerende commissies dit zijn, mogen de leden der Maatschappij blijkbaar nog niet weten. Of deze commissies bevoegd zijn te adviseeren over plattelandstoestanden, blijft een open vraag, gezien vooral de laatste alinea van het prae-advies. Daar staat . . . . . „maar dat aan den anderen kant ook rekening gehouden moet worden met het feit, dat *in den regel* (cursiveering van mij) de arts in groote gemeenten niet, maar die *in* gemeenten van het platteland wèl vergoeding geniet voor het gebruik van vervoermiddelen en voor verlies van tijd“. Ik geloof, kan dit echter niet bewijzen, dat *in den regel* de arts ten plattelande *geen* vergoeding geniet voor het gebruik van vervoermiddelen en voor verlies van tijd. Trouwens, hoe is dan toch het verschil te verklaren in de honoreering van het spreekuurconsult? In de groote steden eerste consult *f* 1.25, ieder volgend *f* 1.—; de rest van Nederland respectievelijk *f* 1.— en *f* 0.75. Ook hier een verschil van ruim 25 pCt., welk verschil toch zeker niet kan ingehaald worden door deklareeren voor vervoermiddelen of tijdverlies!

Neen, het prae-advies van het hoofdbestuur is voor mij raadselachtig: ik begrijp het niet, doch de schuld zal wel bij mij liggen.

Lekkerkerk, 7 April 1918.

D. N. VAN GELDEREN.

HET TARIEF DER RIJKSVERZEKERINGSBANK.

Zoals de heeren VAN DER BRUGH en DE HAAS vermoedden, heb ik, na het lezen van hun ingezonden stuk, tot mijn genoegdoening bemerkt, dat ik inderdaad gebruik gemaakt heb van „het imaginaire beeld“, maar dan toch van een imaginair beeld, dat ons door het bestuur der Rijksverzekeringsbank onder de officieele berichten voorge-tooverd wordt als een reëel. Aangezien dat bestuur het advies in verband brengt met de tariefs-herziening, mag iedereen aannemen, dat het er ook werkelijk mede in betrekking staat. Tegen dergelijke misleidende voorstellingen behoorden m. i. de commissies van advies eventueel zelf op te komen, dan was dat voor buitenstaanders niet noodig.

Tilburg, 7 April 1918.

F. SASSEN.

URTICARIA DOOR SPIERARBEID.

In de mededeeling van PRINS in het vorig nummer van dit *Tijdschrift* mis ik onder de opgegeven oorzaken, die voor het uitbreken der urticaria aansprakelijk gesteld zouden kunnen worden, twee belangrijke factoren, die mijns inziens in de beide beschreven gevallen het geheele beeld beheerschen, nl. de hypotonie van het sympathische (vegetatieve) zenuwstelsel en de hypothyreoidie. Slechts terloops noemt PRINS de mogelijkheid van een bestaande „spasmophilie van het vegetatieve zenuwstelsel“. Beter lijkt mij, te spreken van een hypotonie van het vegetatieve stelsel. In beide gevallen lijkt het mij waarschijnlijk, deze hypotonie als de grondoorzaak te moeten beschouwen, al of niet samengaand met of berustende op een hypothyreoidie. Aangezien deze twee toestanden van hypofunctie in nauw verband staan en een voortdurende wisselwerking op elkander uitoefenen, is het zeer moeilijk uit te maken, welke van deze het primaire is. Het waarschijnlijkst lijkt mij, de hypothyreoidie als het primaire aan te nemen, omdat wij dergelijke toestanden het meest in de puberteit zien optreden en omdat er met thyreoïedpreparaten vaak een gunstig gevolg te bereiken is. Aangezien de urticaria is een trophisch-vasomotorische stoornis en de n. sympathicus bij deze twee functies een zeer voornamelijk rol speelt, ligt het voor de hand, de urticaria als een uiting van hypotonie van het vegetatieve stelsel op te vatten. Voor deze veronderstelling pleit nog de groote invloed van emotieve momenten, zooals vooral duidelijk is in het tweede geval. Ook in het eerste geval echter lijkt mij deze invloed niet te ontkennen: een spierinspanning, die met emotieve factoren samengaat, geeft wel urticaria (dansen, dat zij blijkbaar gaarne deed, hardloopen bij warm weer, dat haar irriteert, evenals